

แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย

ตำบลหนองแห่น อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Guidelines for Public Space Management of Ban Dong Yang Thai, Nong Naen Subdistrict,
Phanom Sarakham District, Chachoengsao Province

วนิดา รุ่งแสง (Wanida Rungsang)¹

สินีนารถ เริ่มลาวรรณ (Sineenat Rermlawan)^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชน และแนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย ประกอบด้วย (1) อายุระหว่าง 5-17 ปี จำนวน 5 คน (2) อายุระหว่าง 18-64 ปี จำนวน 5 คน และ (3) อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ (1) ตัวแทนประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย จำนวน 3 คน (2) ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนบ้านดงยางไทย จำนวน 5 คน และ (3) ผู้แทน อบต.หนองแห่น จำนวน 2 คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดกลุ่มข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอในรูปแบบการบรรยายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันพื้นที่หรือสถานที่ที่ชุมชนบ้านดงยางไทยใช้ทำกิจกรรมทั้งส่วนตัว ครอบครัว และชุมชน ได้แก่ วัดดงยาง โรงเรียนหนองแห่นวิทยา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น สถานีอนามัยหนองแห่นหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแห่น บ้านผู้ใหญ่บ้านดงยางไทย และบ้านสมาชิกสภา อบต.หนองแห่น พื้นที่หรือที่ดินในชุมชนบ้านดงยางไทยที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่ปล่อยให้รกร้างหรือน้ำท่วมขังไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ บางครั้งเป็นที่รวมตัวของกลุ่มวัยรุ่น เป็นที่ทิ้งขยะ เป็นที่อยู่ของสัตว์ที่เป็นอันตราย และใช้เป็นทางเดินผ่าน อาจเป็นการบุกรุกพื้นที่ส่วนบุคคล และชุมชนบ้านดงยางไทยต้องการที่จะมีพื้นที่ที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้านหรือตำบล ในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันตามวิถีชีวิตของชุมชนที่เคยปฏิบัติมา และแนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ PAB Model ประกอบด้วย P (Participation) การมีส่วนร่วมของชุมชน A (Administration) การบริหารจัดการ และ B (Budget) งบประมาณ

คำสำคัญ: การจัดการ พื้นที่สาธารณะ ชุมชนบ้านดงยางไทย

Abstract

The purpose of the research was to study current public space usage, problems and needs of public space usage of the community, and guidelines for public space management of Ban Dong Yang Thai, Nong Naen Subdistrict, Phanom Sarakham District, Chachoengsao province. This research was

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (Management Department, Faculty of Management Science, Rajabhat Rajanagarindra University) E-mail: vanidarung.cat@gmail.com

² สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (Management Department, Faculty of Management Science, Rajabhat Rajanagarindra University) E-mail: sineenat.rer@rru.ac.th

* Corresponding E-mail: sineenat.rer@rru.ac.th

conducted as a qualitative study, employing in-depth interviews with the targeted population groups, namely the residents of the Ban Dong Yang Thai community. This population comprised (1) 5 people aged between 5-17 years, (2) 5 people aged between 18-64 years, and (3) 5 people aged 65 years and above. Group discussions were conducted with key informants, including (1) 3 community representatives from the Ban Dong Yang Thai community, (2) 5 community leaders and committee members from the Ban Dong Yang Thai community, and (3) 2 representatives from the Nong Naen Subdistrict Administrative Organization. Content analysis and data grouping were performed to derive conclusions and present them following the research objectives.

The study's findings revealed that Ban Dong Yang Thai's current public spaces, including the Dong Yang temple, Nong Naen Wittaya School, Nong Naen Subdistrict Administrative Organization, Nong Haen Health Station or Nong Haen Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Dong Yang Thai Headman's House, and the house of a council member of the Nong Naen Subdistrict Administrative Organization, were utilized for personal, family, and community activities. All areas and land in Ban Dong Yang Thai were owned or legally possessed; they were never utilized and remained abandoned or flooded. Sometimes there was a gathering of teenagers in the area. Garbage was dumped, and it was the home of various animals that were dangerous to the villagers. Villagers used the areas as walkways which can be regarded as an invasion of personal space. Members of the Ban Dong Yang Thai community still desired a central area of the village or subdistrict for daily activities by the community's way of life, which included personal activities and public events involving members of the community and neighboring communities following the way of life they formerly practiced. The PAB Model, which consisted of P (engagement) community engagement, A (Administration) management, and B (Budget) budget, served as guidelines for managing public places in the Ban Dong Yang Thai Community, Nong Naen Subdistrict, and Phanom Sarakhm District of Chachoengsao Province.

Keywords: Management, Public Space, Ban Dong Yang Thai Community

วันที่รับบทความ: 10 มกราคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ : 24 เมษายน 2567 วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 25 เมษายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

พื้นที่สาธารณะ (Public Space) คนส่วนใหญ่มักจะหมายถึงสวนสาธารณะหรือสาธารณสมบัติที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างสละสลวยหรือดูโทรศัพท์เท่านั้น ซึ่งพื้นที่สาธารณะไม่ได้จำกัดแค่เพียงสวนสาธารณะของเมืองเท่านั้น แต่หมายรวมถึงพื้นที่สาธารณูปการอื่น ๆ ของเมืองด้วย เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ไปจนถึงถนนหนทางและทางเท้า ในอดีตที่ผ่านมา มีหลายกลุ่มความคิดเกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะ ที่ให้นิยาม และความหมายของพื้นที่สาธารณะในบริบทและช่วงเวลาที่แตกต่างกัน อาทิ กลุ่มความคิดยุคแรกให้นิยามพื้นที่สาธารณะว่าเป็นคู่อ้อมล้อมของพื้นที่ส่วนตัว กลุ่มความคิดอีกกลุ่มหนึ่งให้นิยามความหมายของพื้นที่สาธารณะในเชิงโครงสร้าง เป็นมโนทัศน์ของพื้นที่สาธารณะของชนชั้นนายทุน เพื่อการเรียกร้องเสรีภาพ ความเสมอภาค และความอิสระ หรือกลุ่มความคิดในเชิงอุดมการณ์ ซึ่งถือว่าพื้นที่สาธารณะเป็นความจำเป็นทางสังคม เป็นพื้นที่เพื่อให้เกิดการวิพากษ์ ถกเถียง และตีความของคนในทุกกลุ่ม ไม่ใช่แค่ในประชาสังคมชั้นนายทุนเท่านั้น จะเห็นได้ว่า ความหมายของพื้นที่สาธารณะมีการตีความที่หลากหลายตามช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง

เมือง ระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การตีความและให้ความหมายตามกลุ่มความคิดที่หลากหลายข้างต้น ยังยืนยันความแตกต่างของพื้นที่สาธารณะ ตามความสนใจ ภูมิหลัง และมุมมอง ที่แตกต่างกัน (Kanthamuangli, 2019) พื้นที่สาธารณะจึงเป็นการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่ได้จำกัดว่าจะเป็นรูปแบบใด เช่น ถนน ทางเดิน สวนสาธารณะ สนาม ลานชุมชน ลานเมือง เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาต ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้หรือแบ่งปันร่วมกันสมาชิกทุก ๆ คน พื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ในเชิงกายภาพซึ่งสามารถมองเห็นได้จากทุกคนและมีการเข้าถึงได้มากกว่าพื้นที่ส่วนตัว นอกเหนือจากพื้นที่ทางกายภาพแล้ว จะต้องสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างคนกับสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างให้พื้นที่สาธารณะเกิดการใช้อย่างมีชีวิตชีวานั่นคือ การสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้คน ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจะต้องมีการเข้าถึงพื้นที่ การเชื่อมต่อที่ดี ความรู้สึกสบาย ปลอดภัย บรรยากาศที่เอื้อเชิญ และมีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าสังคมของผู้ใช้พื้นที่ (Bibri, 2021)

เมื่อพิจารณาความเป็นพื้นที่สาธารณะเป็นการกล่าวถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในพื้นที่ (Paxson, 2007) พื้นที่สาธารณะมีระดับของความเป็นสาธารณะที่แปรผันตามลักษณะของการครอบครองและการจัดการของผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่รวมถึงทั้งช่วงอายุ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ระดับชนชั้น รวมถึงกลุ่มคนอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงพฤติกรรมในสังคม ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะนั้นมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตรงต่อการสูญเสียปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมภายในเมืองอย่างมาก จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะนั้นยืนยันได้ว่า พื้นที่สาธารณะนั้นไม่ได้ทำให้เกิดการพัฒนาเพียงแค่สภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเท่านั้น แต่ยังสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนในเมืองได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นว่าทัศนคติเกี่ยวกับการใช้พื้นที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีคุณค่าได้นั้น ต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถเปิดโอกาสให้ เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมีการแลกเปลี่ยนกัน ทั้งเชิงความหมายและเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม (Llyod and Auld, 2003) ในขณะที่ Xiao and Hilton (2019) ได้กล่าวว่าพื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ที่ผู้คนมากมายเข้ามาสู่พื้นที่และสามารถทำกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ 4 ประเด็นคือ การเข้าถึงทางกายภาพของพื้นที่ การเข้าถึงกิจกรรม การเข้าถึงข้อมูล และการเข้าถึงทรัพยากร ตลอดจนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชาชนและมีความสำคัญต่อความเป็นชุมชน รวมทั้งเป็นองค์ประกอบหลักที่ทำให้ชุมชนเกิดกิจกรรม สร้างเอกลักษณ์และวิถีการดำรงชีวิตประจำวันจากการใช้พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นเชื่อมต่อกัน ซึ่งมีการใช้งานที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขทางกายภาพและสังคม พื้นที่สาธารณะจึงเป็นทรัพยากรเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของชุมชน (Phaksukcharoen, 2008)

บ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จันทบุรี เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านตั้งแต่ ปี 2491 ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาตุ๊ก เป็นต้น มีผู้นำหมู่บ้านคอยดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนจนถึงปัจจุบัน และเป็นชุมชนที่มีประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องมาช้านานที่สำคัญ อาทิ ประเพณีปิ่นเขาเผาข้าวหลาม ร่วมกันจัด ณ วัดสุวรรณคีรี วันตรุษไทย ร่วมกันทำบุญใหญ่ที่วัดต่างๆ ของชุมชน วันสารทจีน ร่วมกันทำขนมเทียน ขนมแข่ง วันลอยกระทง จัดกิจกรรมประกวดกระทง งานวัดประจำปี และแข่งเรือประเพณี รวมทั้งมีการใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชนในการทำกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ เชื่อมความสัมพันธ์ เช่น งานปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ การแข่งฟุตบอล เป็นต้น ตลอดจนร่วมกันทำจิตอาสา บริเวณพื้นที่สาธารณะเป็นช่วง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการมารวมตัวกันและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยใช้พื้นที่สาธารณะอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนตลอดทั้งปี ต่อมาปี 2557 เกิดภัยธรรมชาติน้ำท่วมบ้านดงยางไทย ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตร และสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ เสียหายและล้มตายเป็นจำนวนมาก ทำให้เลิกเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาตุ๊ก หันไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะประชาชนในวัยแรงงาน ซึ่งไม่ไกลจากชุมชนบ้านดงยางไทย ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและกิจกรรมที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีที่มีมาแต่โบราณเปลี่ยนแปลงไป มีการใช้พื้นที่ส่วนตัวมากกว่าพื้นที่ส่วนรวมหรือพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะการรวมตัวกันและการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนบ้านดงยางไทยบนพื้นที่ส่วนกลางหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชนลดน้อยลง กอปรกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่จะทำให้เกิด

กิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถให้ประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริง ตอบสนองความต้องการของสมาชิกของชุมชน และสามารถจัดการพื้นที่สาธารณะในบ้านดงยางไทยอย่างเหมาะสม ทั้งเป็นสถานที่ที่มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ในการเกื้อหนุนอาชีพหลักของชุมชนให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะ เช่น มีการนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในครัวเรือนมาจำหน่ายในช่วงที่มีการทำกิจกรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันที่เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบันของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชน และแนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

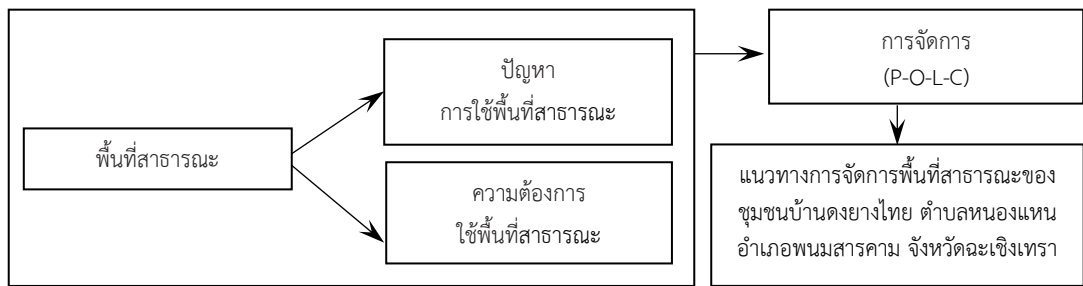
1. ประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ผู้นำชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน
3. ผู้ปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น ประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.3.3 ขอบเขตด้านสถานที่

ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนบ้านดงยางไทย หมู่ 2 ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์และบูรณาการให้สอดคล้องกับงานวิจัย และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อการศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชน โดยใช้หลักการจัดการ (POLC) เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. แนวคิดทฤษฎี

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

Brill (2020) ได้กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะว่าเป็นการประกอบสร้างจากพื้นที่ทางกายภาพ ที่สัมพันธ์กับชีวิตสาธารณะซึ่งเข้าถึงได้ และมีกลุ่มคนผู้ใช้งานที่หลากหลาย มีการใช้พื้นที่ร่วมกัน ทั้งที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงและร่วมสังเกตการณ์ โดยเป็นพื้นที่ทางสังคมที่รองรับคนทั้งในระดับ บุคคล กลุ่มเพื่อน ครอบครัว ชุมชนเมืองเข้าด้วยกัน และรองรับความต้องการเพื่อผลประโยชน์ต่อสาธารณชน พื้นที่สาธารณะจึงเป็นที่ที่ทุกคนเข้าใช้งานได้โดยอิสระ ไม่มีแรงจูงใจ ด้านผลประโยชน์ มี 4 ประเภท ได้แก่ ถนน พื้นที่สาธารณะแบบเปิดโล่ง สิ่งอำนวยความสะดวกแบบสาธารณะ และพื้นที่ธุรกิจที่เป็นสาธารณะส่วนพื้นที่สีเขียว ประกอบด้วย พื้นดินที่ปกคลุมด้วย หญ้า ต้นไม้ ไม้พุ่มหรือพรรณพืชอื่น ๆ จะเป็นทั้งพื้นที่หรือบางส่วนของพื้นที่ก็ได้ รวมถึงสวนสาธารณะ สวนชุมชน และสุสานด้วย เมื่อนำทั้งสองมารวมกันเป็นพื้นที่สาธารณะสีเขียว จึงกลายเป็นพื้นที่ที่ทุกคนเข้าถึงและทำกิจกรรมได้อย่างเท่าเทียม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกายใจ สร้างความสัมพันธ์ของผู้คน และฟื้นฟูระบบนิเวศทางธรรมชาติให้สอดคล้องกับระบบนิเวศเมืองไปด้วย

Kongpunphin and Lamtrakul (2018) ได้กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะเมืองของไทยสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มประเภทที่มีบริบทที่ต่างแตกต่างกันซึ่งส่งผลต่อบทบาทและการใช้งานของพื้นที่ คือ

1. พื้นที่สาธารณะในย่านเมือง มีลักษณะที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองซึ่งมีลักษณะเด่นในด้านการเข้าถึงและความสะดวกสบาย สามารถรองรับกิจกรรมและกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลาย
2. พื้นที่สาธารณะในศูนย์กลางชุมชน มีลักษณะ ที่ตั้งเป็นชุมชนที่เกิดจากการกระจุกตัวขององค์ประกอบย่อยทางสังคมของไทย อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย สถานศึกษา และศาสนสถาน
3. พื้นที่สาธารณะในย่านเมืองเก่า มีที่ตั้งอยู่ในย่านเมืองเก่าอันเป็นพื้นที่ริเริ่มการตั้งถิ่นฐานของชุมชนและเป็นศูนย์กลางเมืองในอดีต
4. พื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่โล่ง เป็นพื้นที่ของรัฐที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่ กระจายอยู่ในชุมชน
5. พื้นที่สาธารณะศูนย์กลางชานเมือง มีที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีลักษณะเด่นในด้านการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ

ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะและบริการสาธารณะที่เน้นถึงการกำหนดพื้นที่สาธารณะที่สามารถรองรับกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย และการกำหนดพื้นที่บริการและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการใช้งาน และกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่สาธารณะ ตลอดจนหลักเกณฑ์การใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่ดึงดูดการใช้งานสำหรับประเภทกิจกรรมทางเลือกและกิจกรรมเชิงสังคม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาชุมชนและการวิเคราะห์ชุมชน

Chaiyawan and Prathuengboriboon (2017) ได้กล่าวถึงการศึกษาชุมชนและการวิเคราะห์ชุมชนระบุว่า เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับฐานราก คือ บุคคล ครอบครัว และเอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกันสมาชิกของชุมชนต่อไป โดยอาศัยกิจกรรมในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์เพื่อในการดำรงชีวิตจากการจัดการและคุ้มครองชีวิตไปสู่การพัฒนาหรือความเปลี่ยนแปลงที่ดีร่วมกัน การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนจึงมีความจำเป็น

ต่อการสร้าง กระบวนการเข้าใจและเรียนรู้ชุมชน ทั้งในเรื่องของบุคคล ครอบครัว สังคม และหมู่บ้าน โดยศึกษาสภาพความเป็นมาของชุมชนตั้งแต่อดีต สภาพการดำรงอยู่และความเปลี่ยนแปลงของชุมชนในปัจจุบันและการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของชุมชน ทั้งนี้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงระบบคิดของคนในชุมชนที่มีต่อชุมชนและสิ่งรอบตัว ความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชนให้มากที่สุด สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน การค้นหาสาเหตุของปัญหา และการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชน เกิดความรู้ที่เท่าทันสภาพของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง รับรู้ข้อเท็จจริงในการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน และมีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนของตนให้มีความเข้มแข็งต่อไป

2.3 แนวคิดการจัดการตนเองของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

Pongsawat (2018) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายในเวลาเดียวกัน แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนจึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนา ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการจัดการโดยภาครัฐ แต่เกิดจากประชาชนหรือชุมชนมีส่วนในการพัฒนา โดยชุมชนเองอย่างอิสระ ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมจะแตกต่างกันไปหลายมุมมองจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจ กระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้สามารถจัดการแก้ปัญหา ของชุมชนโดยชุมชนเองกระบวนการมีส่วนร่วม รูปแบบของการจัดองค์กรชุมชน ประกอบด้วย 1) การวางแผนทางสังคม โดยเฉพาะในกระบวนการแก้ปัญหา รวมทั้งป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับสังคมนั้น ๆ เช่น การประพาดตัวไม่ดี ปัญหาที่อยู่อาศัยและสุขภาพจิต การวางแผนทางสังคมจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่พยายามแก้ปัญหาในชุมชนอย่างมีเหตุผล โดยใช้พลังภายในชุมชนหรือสังคมเอง ซึ่งวิธีการนี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างมากในการแก้ปัญหา โดยให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน 2) การดำเนินการทางสังคม การให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพลังโครงสร้างของชุมชนด้วยวิธีการที่เกิดการบังคับ ซึ่งในบางครั้งอาจจะไม่เหมาะสมหรือทำให้เกิดการแตกแยกกันของคนในชุมชนที่มุ่งหวังให้เกิดการจัดองค์กร สำหรับการเพิ่มของทรัพยากรในการทำตามสิ่งที่ชุมชนต้องการ หรือรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ และ 3) การพัฒนาสถานที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง รวมทั้งการเพิ่มพลังของโครงสร้างชุมชน โดยจะเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการวางแผนรวมทั้งดำเนินการในระดับชุมชนด้วย

ดังนั้นแนวคิดการจัดการตนเองของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนปรากฏในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่สาธารณะ โดยผ่านกระบวนการเสริมสร้างชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังแนวคิดข้างต้น คนในชุมชนมีความรู้สึกร่วมในความเป็นชุมชน มีความผูกพันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ในมิติของประวัติศาสตร์ที่ชุมชน มีความเก่าแก่ และอยู่กันมายาวนาน หรือมีสิ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เช่น บรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทร และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการร่วมกันของคนในชุมชนโดยตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรชุมชน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

Gordon, Rose, and Bushel (2009) ได้กล่าวถึง การจัดการ คือ กระบวนการปฏิบัติงานกับบุคคลและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารหรือผู้จัดการที่จะต้องบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประยุกต์ใช้อย่างจริงจังตามพื้นฐานหน้าที่หลักของการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ดังนั้นความสำเร็จของการบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จันทบุรี จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) อายุระหว่าง 5-17 ปี จำนวน 5 คน 2) อายุระหว่าง 18-64 ปี จำนวน 5 คน และ 3) อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) ตัวแทนประชาชนในชุมชนบ้านดงยางไทย จำนวน 3 คน 2) ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนบ้านดงยางไทย จำนวน 5 คน และ 3) ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวน จำนวน 2 คน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การจัดกลุ่มข้อมูล (Typological Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกันเพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอในรูปแบบการบรรยายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากได้ข้อสรุปแล้ว ผู้วิจัยนำข้อสรุปนั้นกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพิจารณา เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยืนยันความถูกต้องหรือปรับข้อมูลให้ถูกต้องตรงตามสภาพการณ์จริง

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 การใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบันของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จันทบุรี

ชุมชนบ้านดงยางไทย เป็นชุมชนขนาดเล็กมีครัวเรือน 250 ครัวเรือน พื้นที่หรือที่ดินที่อยู่ในเขตชุมชนบ้านดงยางไทย เป็นพื้นที่หรือที่ดินที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้านสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือชาวบ้านในหมู่บ้าน เพียงแต่ปล่อยให้รกร้างหรือน้ำท่วมขังไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ และชาวบ้านจะใช้เป็นทางเดินผ่าน เพื่อย่นระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางไปยังพื้นที่ที่ใกล้เคียงที่ต้องเดินทางเป็นประจำ โดยกิจกรรมที่ชาวบ้านหรือคนในชุมชนบ้านดงยางไทยมารวมตัวกันทำกิจกรรมกัน มีทั้งกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย เป็นต้น กิจกรรมตามเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น การทำบุญตามประเพณี การรับวัดขึ้น รวมทั้งการประชุมหมู่บ้าน จะมีการจัดกิจกรรมในบริเวณสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณชุมชนและใกล้เคียง ซึ่งจะใช้ร่วมกับชุมชนอื่น ๆ และมีการปฏิบัติมาเป็นระยะเวลานานจนเกิดความคุ้นเคย

ปัจจุบันพื้นที่หรือสถานที่ที่ชุมชนบ้านดงยางไทยใช้ทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมในครอบครัว และกิจกรรมของชุมชน ได้แก่

1. วัดดงยาง เป็นที่รวมตัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดงยางไทยและชุมชนใกล้เคียง ในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น ทำบุญเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา รวมทั้งเป็นที่ตั้งของชมรมหมากรุกด้วย

2. โรงเรียนหนองแวนวิทยา เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา เป็นสถานที่ที่สมาชิกในชุมชนบ้านดงยางไทยมาใช้เครื่องเล่น สนามเด็กเล่น เล่นฟุตบอล การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ การออกกำลังกาย การเต้นแอโรบิก เล่นหมากรุก เป็นต้น

3. โรงเรียนวัดดงยาง (ดงยางราษฎร์บำรุง) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา เป็นสถานที่ที่สมาชิกในชุมชนบ้านดงยางไทยมาใช้เครื่องเล่น สนามเด็กเล่น เล่นฟุตบอล การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ การออกกำลังกาย และใช้สนามกีฬาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวน เป็นที่รวมตัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดงยางไทยและชุมชนใกล้เคียง ในกิจกรรมสำคัญ ๆ ของส่วนราชการ เช่น การอบรมให้ความรู้ วันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่หน่วยราชการแจ้ง

5. สถานีอนามัยหนองแวน หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแวน เป็นพื้นที่ที่ชุมชนบ้านดงยางไทย มาใช้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบบสาธารณสุข หรือสุขภาพ เช่น การรับวัคซีนของประชาชน เป็นต้น

6. บ้านผู้ใหญ่บ้านดงยางไทย ใช้สถานที่ในการประชุมชาวบ้านกลุ่มเล็ก ๆ ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน หรืออื่น ๆ

7. บ้านสมาชิกสภา อบต.หนองแวน จะใช้พื้นที่สำหรับการรวมตัวกันกลุ่มเล็ก ๆ เช่น ประชุมตัวแทนหมู่บ้าน ฉีดวัคซีนให้กับผู้สูงอายุ เป็นต้น และใช้พื้นที่นี้รวมกลุ่มกันกรณีที่บ้านผู้ใหญ่ไม่สะดวกให้ใช้พื้นที่

4.2 สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

โดยภาพรวมสภาพปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย เนื่องจากพื้นที่หรือที่ดินในบ้านดงยางไทยที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้าน สำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ปลอมให้กร้างหรือน้ำท่วมซึ่งบางครั้งจะมีการรวมตัวกันจับกลุ่มของวัยรุ่น มีการทิ้งขยะในบริเวณนั้น ทำให้เกิดการหมักหมมสะสมเชื้อโรค และเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดเชื้อโรคได้ รวมทั้งเป็นที่อยู่ของสัตว์ นานาชนิดที่เป็นอันตรายต่อชาวบ้าน เช่น งู ตะขาบ หนู แมลงหวี่ แมลงวัน เป็นต้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายและโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นผลต่อสุขภาพของประชาชนหรือชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น พื้นที่ว่างเปล่าบางแห่งยังเป็นที่รองรับน้ำฝนที่ตกในปริมาณมากในฤดูฝนอีกด้วย นอกจากนี้พื้นที่ว่างเปล่าในหมู่บ้านบางแห่งชาวบ้านจะใช้อำนวยความสะดวกเป็นทางเดินผ่าน เพื่อย่นระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางไปยังพื้นที่ที่ใกล้เคียงที่ต้องเดินทางเป็นประจำ อาจถือได้ว่าเป็นการบุกรุกที่ดินที่มีเจ้าของ ในขณะเดียวกันสมาชิกของชุมชนบ้านดงยางไทยยังคงมีความต้องการที่จะมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่ส่วนกลางของหมู่บ้านหรือตำบล ในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น เป็นที่เล่นของเด็ก ๆ เล่นกีฬา เดินแอโรบิก การออกกำลังกาย และเป็นที่พบปะของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น ตลอดจนกิจกรรมของทางราชการที่ต้องการให้ชุมชนเข้าร่วม เช่น การประชุม การรับวัคซีน การเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อจะได้มีความสะดวกในการใช้พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตของชุมชนที่ต้องการมีการทำกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมส่วนรวมทั้งคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ตามวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติตาม

4.3 แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

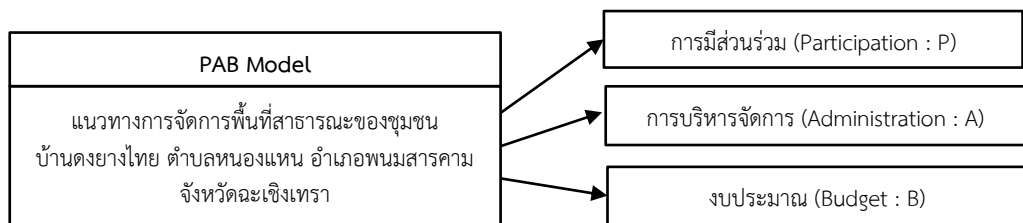
แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทยด้วยหลักการจัดการ POLC นั้น พื้นที่สาธารณะที่คนในชุมชนบ้านดงยางไทยไปใช้ทำกิจกรรม บางส่วนเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานหรือดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนจากหมู่บ้านอื่น ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลพื้นที่เหล่านั้นเข้ามาส่วนในการดูแล รักษา และพัฒนาให้ผู้เข้ามาใช้ทำกิจกรรมในสถานที่ต่างๆ ได้รับประโยชน์สูงสุด รวมทั้งชุมชนบ้านดงยางไทยด้วย เมื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน การบริหารจัดการที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และการจัดการงบประมาณที่สามารถนำมาสนับสนุนการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนได้ ดังนี้

P : Participation: การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกันในการใช้ประโยชน์พื้นที่หรือสถานที่ต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้มีการใช้งานและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของพื้นที่ที่จะเข้าไปใช้งานให้มีสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย สมาชิกทุกคนของชุมชนบ้านดงยางไทยที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ ต้องมีข้อตกลงร่วมกันในการใช้งานและดูแลรักษาพื้นที่นั้น ๆ และควรมีการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานในครั้งต่อไป

A : Administration: การบริหารจัดการ โดยกำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม โดยการประชุมผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิก

หมู่บ้าน ร่วมกับผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวน ทำความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของกิจกรรมของชุมชนและสถานที่ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ตลอดจน มีการประเมินผลการใช้สถานที่และสถานที่ที่สมาชิกชุมชนไปใช้ทำกิจกรรม เพื่อวางแผนการบริหารจัดการและเสนอขอ งบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ ที่จะใช้ทำกิจกรรมในปีต่อ ๆ ไป

B : Budget: งบประมาณ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ จากองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองแวน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงพื้นที่ สถานที่ และอุปกรณ์ ของสถานที่นั้น ๆ ให้มีสภาพ สมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งาน เช่น สนามฟุตบอล เครื่องเล่น บริเวณลานวัด เป็นต้น เพื่อสามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิถีการดำรงชีวิตในชุมชนของหมู่บ้านดงยางไทย สามารถสรุปเป็นโมเดล PAB ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 PAB Model ชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา

5. การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

5.1 การใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบันของชุมชนบ้านดงยางไทย พบว่า พื้นที่หรือที่ดินที่อยู่ในเขตชุมชนบ้านดงยางไทย เป็นพื้นที่หรือที่ดินที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็น ส่วนกลางของหมู่บ้านสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือชาวบ้านในหมู่บ้าน ปลอมให้รกร้างหรือน้ำท่วมขัง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ บางครั้งจะมีการจับกลุ่มรวมตัวกันของวัยรุ่น มีการนำขยะมาทิ้งในบริเวณนั้น ทำให้เกิดการ หมักหมมสะสมเชื้อโรค และเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดเชื้อโรคได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายและโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นผลต่อ สุขภาพของประชาชนหรือชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Chaichan and Laiprakobsap (2016) ได้กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนที่สามารถ เข้าถึงพื้นที่และพื้นที่นั้น มีความหลากหลายของทั้งกลุ่มคน กิจกรรม วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการใช้พื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์ กันในสังคม ที่สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชนนั้น ๆ ในการนิยามพื้นที่สาธารณะนั้นจึงควรพิจารณาถึง พัฒนาการของพื้นที่ ลักษณะการใช้พื้นที่ การแสดงตัวตนผ่านพื้นที่ คุณค่าเชิงสังคม และลักษณะการเป็นสถานที่ในแต่ ละช่วงเวลาของยุคสมัย จะเห็นได้ว่า มิติทางสังคมเมืองในปัจจุบันนี้มีผลอย่างยิ่งในการนิยามความเป็นสาธารณะ ของ พื้นที่สาธารณะทางกายภาพที่ไม่สามารถปฏิเสธถึงการดำรงอยู่และปรากฏขึ้นของคู่ตรงข้ามอย่างสาธารณะและส่วนตัว บนพื้นที่สาธารณะทางกายภาพที่ต้องพิจารณาพร้อมกับเกณฑ์ของการเข้าถึง ตัวแทน ผลประโยชน์ อาจเป็นเพราะพื้นที่ สาธารณะเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ในเชิงกายภาพ ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากทุกคนและมีการเข้าถึงได้มากกว่าพื้นที่ ส่วนตัว เช่น ทางเท้า ถนน สวนสาธารณะ ลานชุมชน เป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต อย่างไรก็ตาม พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่แนวคิดความเท่าเทียมและความเป็นธรรมมาบรรจบอยู่ด้วยกัน ทุกคนเท่าเทียม กันและทุกคนสามารถใช้สิทธิความเป็นพลเมืองของเมือง โดยไม่ต้องแสดงสถานะทางสังคมหรือความสามารถหรือเสีย เพื่อการเข้าถึงและเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น สิ่งนันทนาการ สุนทรียภาพ การเดิน การปั่น จักรยาน การเล่นกีฬา วัฒนธรรม ข้อมูลข่าวสาร พื้นที่สาธารณะจึงเป็นผลลัพธ์ของการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายไม่ใช่เป็นเพียงพื้นที่ โดยทั่วไป

5.2 สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยาง พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย เนื่องจากพื้นที่หรือที่ดินในบ้านดงยางไทยมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้านสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน จึงต้องไปใช้พื้นที่อื่นจัดกิจกรรม ได้แก่ วัดดงยาง โรงเรียนหนองแหวนวิทยา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหวน สถานีอนามัยหนองแหวน หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแหวน บ้านผู้ใหญ่บ้านดงยางไทย และบ้านสมาชิกสภาอบต.หนองแหวน จึงควรขอความร่วมมือเจ้าของพื้นที่ให้พัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดจนเพื่อความปลอดภัยของสมาชิกในชุมชน โดยการสนับสนุนทุกมิติจากหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับ Phukongchai, et al. (2022) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม แนวทางที่แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้หน่วยงานรัฐให้ความรู้เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งในเรื่องกฎหมาย การใช้ประโยชน์จากพื้นที่หรือใช้เลี้ยงสัตว์ มีหน่วยงานกลางช่วยแก้ไขปัญหาข้อพิพาท นอกจาก ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ และมีการตรวจสอบพื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์อย่างเป็นธรรมและลงโทษคนหรือหน่วยงานที่บุกรุก ซึ่งรูปแบบการจัดการการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 16 ปัจจัย ดังนี้ 1) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ 2) หน่วยงานภาครัฐ 3) กฎหมายและการเมืองการปกครอง 4) ผู้นำประชาชนในชุมชน 5) ตัวประชาชน 6) อิทธิพลต่าง ๆ 7) หน่วยงานภาคเอกชน 8) ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านตามกฎหมายฯ 9) การรวมกลุ่มทางสังคม 10) การมีส่วนร่วมทุกฝ่าย 11) ความเชื่อ ศรัทธาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 12) สิ่งแวดล้อมภายนอก และ 13) คนรุ่นใหม่หรือการพัฒนายุคสมัยใหม่ 14) นโยบายรัฐบาล/ส่วนกลาง และตัวควบคุมทุกด้าน 15) ความสำนึกสาธารณะ ผิดชอบชั่วดี และ 16) การปฏิบัติจริงตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และยังสอดคล้องกับ Jino, Tammikakul and Sutthikunchon (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสันป่าเปา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้ เป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้งานเป็นหลัก และเน้นการแก้ปัญหาในพื้นที่ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในระหว่างคนในชุมชน ส่วนราชการภาครัฐ โดยผลลัพธ์ที่ได้เกิดเป็นแนวทางการออกแบบผังแม่บทพื้นที่สาธารณะของเทศบาลตำบลสันป่าเปาที่สร้าง และพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการดำเนินงานราชการ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัยในชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์แก่ชุมชน โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะให้เอื้อต่อการใช้งานของคนในชุมชน และพื้นที่ช่วยเสริมสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งได้ พื้นที่บางส่วนยังเป็นที่ว่างเพื่อการออกแบบประสงค์ เช่น การจัดตลาด การจัดเทศกาล กิจกรรมโดยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นมักเป็นกิจกรรมทางสังคมระหว่างกลุ่มคนในชุมชนเอง โดยกลุ่มคนที่ใช้งานพื้นที่มีแนวโน้มที่จะรู้จักกันหรือมีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันในลักษณะหนึ่ง ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างให้คนทุกคนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมักเป็นการพูดถึงการปกครองและนโยบายสาธารณะของฝ่ายรัฐโดยทั้งหมดเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม พื้นที่สาธารณะจึงมีบทบาทเชื่อมโยงระหว่างสังคมกับรัฐได้โดยตรง พื้นที่สาธารณะมีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นส่วนรวม บุคคลจะใช้ความรู้และแสดงออกทางความคิดอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ ซึ่งทุกคนจะมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5.3 แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแหวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกัน ในการใช้ประโยชน์พื้นที่หรือสถานที่ต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้มีการใช้งานและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของพื้นที่ที่จะเข้าไปใช้งานให้มีสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย 2) การบริหารจัดการ กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม และ 3) การขอรับการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำมาปรับปรุงพื้นที่ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ของสถานที่ สอดคล้องกับ Jino, Tammikakul and Sutthikunchon (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสันป่าเปา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้ เป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้งานเป็นหลัก และเน้นการแก้ปัญหาในพื้นที่ ทำให้เกิด

ความสัมพันธ์อันดีในระหว่างคนในชุมชน ส่วนราชการภาครัฐ และพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการดำเนินงานราชการ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัยในชุมชน การส่งเสริมกิจกรรม และการสร้างสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์แก่ชุมชน โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะให้เอื้อต่อการใช้งานของคนในชุมชน และพื้นที่ช่วยเสริมสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งได้ และยังสอดคล้องกับ Kotchasee and Anukulyudhathon (2019) ได้ศึกษาวิถีการใช้พื้นที่สาธารณะมีพื้นที่ทางกายภาพเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน พื้นที่ทางสังคม เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความเป็นชุมชนและส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางใจ พื้นที่ทางกายภาพควรปรับปรุงสภาพพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในชุมชน เช่น พื้นที่วัด ถนนหนทางในชุมชน ลานกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ความต้องการใช้พื้นที่ในวิถีชีวิตกิจกรรม และการเข้าถึงในปัจจุบัน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาคุณค่าและทุนทางสังคมในพื้นที่ชุมชนของตนเอง ทำให้เกิดพื้นที่ทางใจที่มาจากสำนึกความเชื่อหรือทัศนคติภายในไปสู่พื้นที่ทางกายภาพ และยังสอดคล้องกับ Hill-Dixon, Solley and Bynon (2018) ได้ศึกษาการประเมินความอยู่ดีมีสุขของชุมชนผ่านการประเมินการเข้าถึง และสามารถเข้าใช้งานพื้นที่กิจกรรมหรือสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดดังกล่าวแบ่งพื้นที่กิจกรรมที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของชุมชนออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) พื้นที่ทางวัฒนธรรม และการพักผ่อน 2) พื้นที่สาธารณะและสิ่งแวดล้อม และ 3) พื้นที่ด้านการขนส่ง และการเชื่อมต่อ โดยมีการระบุลักษณะของพื้นที่กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนความอยู่ดีมีสุขของชุมชน และยังสอดคล้องกับ Bibri (2020) ได้ศึกษาการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่ได้จำกัดว่าจะจะเป็นรูปแบบใด เช่น ถนน ทางเดิน สวนสาธารณะ สนาม ลานชุมชน ลานเมือง เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาต ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้หรือแบ่งปันร่วมกันสมาชิกทุก ๆ คน พื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ในเชิงกายภาพซึ่งสามารถมองเห็นได้จากทุกคนและมีการเข้าถึงได้มากกว่าพื้นที่ส่วนตัว นอกเหนือจากพื้นที่ทางกายภาพแล้ว จะต้องสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างคนกับสถานที่ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างให้พื้นที่สาธารณะเกิดการใช้อย่างมีชีวิตชีวาคือการสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้คน และยังสอดคล้องกับ Garau, Torralba and Pueyo-Ros (2021) ได้ศึกษาถึงความสำคัญของพื้นที่สาธารณะช่วยให้เกิดการสร้างชุมชนที่มีชีวิตชีวา ซึ่งความมีชีวิตชีวาของเมืองนั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพในเมืองที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมการใช้ร่วมกัน พื้นที่สาธารณะเหล่านี้ทำให้เกิดการพบปะ การแลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการ และการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป จึงเป็นสิ่งสำคัญที่พื้นที่สาธารณะจะเปิดให้ผู้คนเข้าถึงและให้บริการคนในชุมชนอย่างเป็นธรรม อาจเป็นเพราะ พื้นที่หรือที่ดินในบ้านดงยางไทยที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้านสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือชาวบ้านในหมู่บ้าน ต้องใช้พื้นที่ที่เป็นสถานที่ส่วนกลางของหมู่บ้านและตำบล และสมาชิกของชุมชนบ้านดงยางไทย มีความต้องการที่จะใช้พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ถนน ทางเท้า พื้นที่โล่ง สวนสาธารณะ พื้นที่สาธารณะแต่ละแห่งมีลักษณะเชิงพื้นที่ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของตนเอง ดังนั้นการมีพื้นที่สาธารณะที่เพียงพอทำให้ สามารถบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 เนื่องจากพื้นที่หรือที่ดินในบ้านดงยางไทยมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด ไม่มีพื้นที่ใดที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นส่วนกลางของหมู่บ้านสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือชาวบ้านในหมู่บ้าน จึงควรหาพื้นที่สาธารณะของชุมชนบ้านดงยางไทยเพื่อทำกิจกรรมชุมชน

6.1.2 ควรส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการใช้ประโยชน์พื้นที่หรือสถานที่ต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้มีการใช้งานและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของพื้นที่ที่จะเข้าไปใช้งานให้มีสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การบริหารจัดการ กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม และการขอรับการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำมาปรับปรุงพื้นที่ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ของสถานที่

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

พื้นที่สาธารณะมีความสำคัญยิ่งต่อชุมชนและท้องถิ่นของสังคมไทย เพราะภาครัฐมีบทบาทในการสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น หรือเอื้อให้มีการใช้พื้นที่สำหรับประชาชนได้ทำกิจกรรมได้มากขึ้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาบทบาทภาครัฐในการจัดการพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วย

7. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

พื้นที่หรือที่ดินในบ้านดงยางไทยที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่ปล่อยให้รกร้างหรือน้ำท่วมขังไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ บางครั้งจะมีการรวมตัวกันของกลุ่มวัยรุ่น มีการนำขยะมาทิ้งและเป็นที่อยู่ของสัตว์นานาชนิดที่เป็นอันตรายต่อชาวบ้าน พื้นที่ว่างเปล่าบางแห่งยังเป็นที่รองรับน้ำฝนในฤดูฝน และชาวบ้านเป็นทางเดินผ่าน เพื่อย่นระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางไปยังบ้านคนรู้จัก วัด หรือโรงเรียน หรือพื้นที่ที่ใกล้เคียงที่ต้องเดินทางเป็นประจำ อาจถือได้ว่าเป็นการบุกรุกพื้นที่ส่วนบุคคลได้ รวมทั้งมีการสร้างบ้านหรือสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านไม่สามารถเดินทางผ่านเส้นทางเดิมได้ต้องใช้เส้นทางเดินใหม่ที่ต้องเดินทางอ้อมไปไกล ในขณะที่เดียวกันสมาชิกของชุมชนบ้านดงยางไทยยังต้องการมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่ส่วนกลางของหมู่บ้านหรือตำบล ในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ตามวิถีชีวิตของชุมชนที่ต้องมีการทำกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมส่วนรวมทั้งคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ตามวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติมา ชุมชนบ้านดงยางไทย ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงมีซึ่งแนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะของชุมชน ได้แก่ PAB Model อันประกอบไปด้วย P (Participation) การมีส่วนร่วมของชุมชน A (Administration) การบริหารจัดการ และ B (Budget) งบประมาณ

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะวิทยาการจัดการและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัย และขอบคุณผู้นำชุมชนและประชาชนชุมชนบ้านดงยางไทย และองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวน อำเภอนมสาร จันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ในการปรับปรุงงานการดำเนินวิจัย จนทำให้งานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จ และมีความสมบูรณ์มากขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- Bibri, S. E. (2020). Compact urbanism and the synergic potential of its integration with data-driven smart urbanism: An extensive interdisciplinary literature review. *Land Use Policy*, 97. doi:10.1016/j.landusepol.2020.104703
- Brill, T. (2020). *How Does Stress Shape Experience and Perceptions in Public Space?*. [Doctoral Dissertation]. The Ohio State University, United State of America.
- Chaichan S. & Laiprakobsap N. (2016). Public Concepts of Urban Public Space. *Built Environment Inquiry*, 15(2), 71-83.
- Chaiyawan, S., & Prathuengboriboon, N. (2017). *Good health project by changing lifestyle to production system. Alternative agriculture of Ban Huai Sai Suksawat community, Huai Yap Subdistrict, Banthi District, Lamphun Province*. (Report edition Somboon). Thailand Research Fund.

- Garau, E., Torralba, M., & Pueyo-Ros, J. (2021). What is a river basin? Assessing and understanding the sociocultural mental constructs of landscapes from different stakeholders across a river basin. **Landscape and Urban Planning**, 214. doi:10.1016/j.landurbplan.2021.104192
- Gordon, R., Rose, D. M., & Bushel, H. (2009). Testing planning organizing, leading and controlling (POLC): an empirical examination of the functions of management through a pilot study developing the 'POLC-BMS'. In **Proceedings of the 23rd Australian and New Zealand Academy of Management Conference (ANZAM 2009)**.
- Hill-Dixon, A., Solley, S., & Bynon, R. (2018). **Being Well Together: The creation of the Co-op Community Wellbeing Index**. The Young Foundation, Coop, Geolytix.
- Jino, T., Tammikakul, P., & Sutthikunchon, P. (2021). Public space development for community empowerment: a case study of San Pa Pao, Chiang Mai. **Journal of Environmental Design**, 8(1), 60-77.
- Kanthamuangli, A. (2019). **What exactly is public space**. Retrieved October 1, 2023, from <https://theurbanis.com/public-realm/>
- Kongpunphin, C., & Iamtrakul, P. (2018). Changing the role of public spaces in Thailand. **Academic Journal of the Faculty of Architecture, KMITL**, 26(1), 30-40.
- Kotchasee, K., & Anukulyudhathon, E. (2019). Dimension Application of public space usage and the role of traditional community in Chiang Mai City. **Rajabhat Chiang Mai Research Journal**, 20(1), 5-18.
- Lloyd, K., & Auld, C. (2003). Leisure, public space and quality of life in the urban environment. **Urban policy and research**, 21(4), 339-356.
- Paxson, L. (2007). **Toward a theory of contestation in Public Space**. New York: The City University of New York.
- Phaksukcharoen, K. (2008). **Energy-saving shortcuts: small public open spaces - social spaces of Thai communities**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phukongchai, W., Sutthisai, W., Soonthorn, S., & Noicharioen, P. (2022). Public Land Management on Community Participation Model in Maha Sarakham Province. **Journal of Modern Learning Development**, 7(6), 12-29.
- Pongsawat, A. (2018). **Cultural and historical area management: a case study of Bangkok's Pom Mahakan Community**. [Master's Thesis]. Thammasat University.
- Xiao, J., & Hilton, A. (2019). An investigation of soundscape factors influencing perceptions of square dancing in urban streets: a case study in a county level city in China. **International journal of environmental research and public health**, 16(5), 840.